**Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Denetim Kalitesi Üzerine Etkisinin Lojistik Regresyon Analizi İle İncelenmesi:
BİST-100 Uygulaması***

Investigation of the Effect of Corporate Governance Practices on Audit Quality with Logistics Regression Analysis: BIST-100 Application

Metin Baş** - Hilmi Uygun***

Abstract: Businesses need to either increase the quality of auditing or disseminate corporate governance practices in order to maintain their reliability and reputation. The purpose of this study, the independent audit firms in Turkey, corporate governance practices which they have made in the audit is to determine whether the effect on audit quality. In this study, logistic regression analysis was used to measure the effect of corporate governance practices on audit quality. For this purpose, 2012-2016 data of companies from different sectors traded in BIST-100 index were used. In the study, audit quality was taken as the dependent variable and corporate governance practices were taken as independent variables. To what extent the independent auditing firms perform their corporate governance practices, Board structures of independent audit firms, Whether the general managers and the chairmen of the board of directors are the same people, Whether there is a shareholder unit of independent audit firms, Whether the independent audit firms have a public disclosure policy, Whether independent audit firms have a policy that protects the rights of shareholders As a result of the analysis carried out for each year by using Logistic Regression analysis, it is determined that the effect of corporate governance practices on audit quality continues to increase. and whether the customers of independent audit firms have corporate governance practices. Achieving the highest percentage in the classification of corporate governance practices in the last year shows that the best explanation for the effect of independent variables in the model on audit quality in the last year.

* Bu çalışma Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2019 yılında Hilmi Uygun tarafından hazırlanan “Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Denetim Kalitesi Üzerine Etkisi: BİST-100 Şirketleri Üzerine Bir Araştırma” başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasından türetilmiştir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ekonometri Bölümü
Asst. Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Econometrics

ORCID 0000-0003-4533-4103

metin.bas@dpu.edu.tr

*** Bilim Uzmanı, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Master's Degree, Kütahya Dumlupınar University, Graduate School of Social Sciences

ORCID 0000-0001-9553-3149

uygunhilmi@gmail.com

Cite as/ Atıf: Baş, M., Uygun, H. (2020). Kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesi üzerine etkisinin lojistik regresyon analizi ile incelenmesi: BİST-100 uygulaması, *Turkish Studies - Economy*, 15(1), 111-125.
<https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40431>

Received/Geliş: 06 January/Ocak 2020

Accepted/Kabul: 25 March/Mart 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 30 March/Mart 2020

CC BY-NC 4.0

Structured Abstract: In order to measure the impact of corporate governance practices on audit quality, the data of BIST-100 enterprises in the Public Lighting Platform between 2012-2016 were investigated. The financial statements, activity reports and operating information published between these years were examined. These data were obtained from the Public Lighting Platform and private internet addresses of the enterprises. Four enterprises were excluded from the research sample due to the lack of knowledge of some of the BIST-100 enterprises subject to the study. In this context, the independent audit businesses that adopt corporate governance practices in Turkey, to determine whether the corporate governance practices in the audits they have carried out has an impact on the quality of supervision is being carried out. In order to achieve this aim, some other criteria are examined. These; The level of corporate governance practices of independent audit firms, the structure of the board of directors of independent audit firms, whether the general managers of the independent audit firms and the chairmen of the board are the same person, whether there is a shareholder unit of the independent audit firms, whether the independent audit firms have a public disclosure policy, A solution was sought by examining whether audit firms have a policy that protects the rights of shareholders and whether independent audit firms have corporate governance practices of their customers.

In this study, the effect of corporate governance practices on audit quality was examined. When selecting variables, attention was paid to make them accessible. Accordingly, the percentage of independent members of the board of directors, the percentage of non-executive members of the board of directors, the duality of the CEO, the percentage of corporate investors, the audit committee, the percentage of non-executive audit committee members, the percentage of professional members of the audit committee, the duration of registration to the BIST variables such as size, financial leverage ratio and profitability ratio and variables not included in the literature were preferred and their effect on audit quality was examined. As a result of the analyzes, it has been determined that the increase in the performance of the enterprise by keeping the borrowing levels that the corporate enterprises in the capital of the enterprises will not feel under pressure at certain levels and the effect of the return on the investment quality as a result of efficient management, on the audit quality.

- In 2013, the impact of the audit on the quality of corporate enterprises was determined only within the capital of the enterprises.
- In 2014, it was determined that the gain of the trust of the current investors in the market value of the enterprises and the borrowing levels that the enterprises would not feel under pressure at certain levels and the effect of the increase in the performance of the enterprises and the audit quality of the enterprises within the capital of the enterprises were determined.
- In 2015, the impact of the increase in business performance on the quality of the investment within the capital of the enterprises and on the efficient management of the companies was observed as a result of the efficiency of the management and the efficient management of the enterprises.
- Finally, in 2016, the increase in business performance by keeping the borrowing levels of corporate enterprises within the capital shareholders of enterprises that they would not feel under pressure, and the inclusion of experts in the audit committee were found to have an impact on audit quality.

Thus, 96 enterprises announcing the audit quality each year variables also differ. Looking at the independent variables over the years, no significant relationship was found between non-executive board member, CEO duality, presence of audit committee and non-executive audit committee member and audit quality in no year. In the corporate governance practices subject to the study, it has been determined that corporate investors and financial leverage are the most important variables that affect the audit quality.

Considering the evaluation of classification tables; It was 75% in 2012, 74% in 2013, 87.50% in 2014, 87.50% in 2015 and 97.50% in the year 2016. The fact that the percentage of correct classification is the highest in the last year has brought to the fore that audit quality has been better understood and a better result has been achieved over the years. In addition, the highest rate of classification in the last year shows that the model created in 2016 is the year that best describes the audit quality. Based on the results obtained, audit firms are expected to conduct more corporate governance practices and perform higher quality audit activities. By changing the study analysis technique, re-creating the data in line with the current years, adding new independent variables that may affect the quality of the audit, increasing or decreasing the number of enterprises (BIST-30, BIST-50 etc.), it will be possible to realize the sectoral separation of enterprises later.

Keywords: Audit Quality, Corporate Governance, Logistic Regression Analysis, BIST 100

Öz: İşletmeler güvenilirliğini ve saygınlığını korumak için ya denetim kalitesini arttırmaları ya da kurumsal yönetim uygulamalarını yaygınlaştırmaları gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki bağımsız denetim firmalarının, gerçekleştirmiş oldukları denetimlerde kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesi üzerinde etkisinin olup olmadığının tespit etmektir. Çalışmada, işletmelerin kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesi üzerine etkisini ölçmek için lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Bunun için, BİST-100 endeksinde işlem gören farklı sektörlerden işletmelerin 2012-2016 yıllarına ait verileri kullanılmıştır. Çalışmada, denetim kalitesi bağımlı değişken olarak alınmış, kurumsal yönetim uygulamaları da bağımsız değişkenler olarak alınmıştır. Bağımsız denetim işletmelerinin kurumsal yönetim uygulamalarını ne düzeyde gerçekleştirdikleri, Bağımsız denetim işletmelerinin yönetim kurulu yapıları, Bağımsız denetim işletmelerinin genel müdürleri ile yönetim kurulu başkanlarının aynı kişi olup olmadıkları, Bağımsız denetim işletmelerinin pay sahipleri biriminin bulunup bulunmadığı, Bağımsız denetim işletmelerinin kamuyu aydınlatma politikasının bulunup bulunmadığı, Bağımsız denetim işletmelerinin pay sahiplerinin haklarını koruyan bir politikaya sahip olup olmadığı ve Bağımsız denetim işletmelerinin müşterilerinin kurumsal yönetim uygulamalarına sahip olup olmadıkları gibi kriterler incelenmiştir. Lojistik Regresyon analizi kullanılarak her yıl için yapılan analizler sonucunda, kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesine etkisinin artarak devam ettiği belirlenmiştir. Kurumsal yönetim uygulamalarının son yıla ait verilerde, sınıflandırma yüzdesinin en yüksek yüzdeye ulaştığı görülmüştür. Modelimize göre bu veriler, bağımsız değişkenlerin denetim kalitesi üzerindeki etkisinin en iyi açıklandığı yıldır.

Anahtar Kelimeler: Denetim Kalitesi, Kurumsal Yönetim, Lojistik Regresyon Analizi, BİST 100

Giriş

Küreselleşmenin etkisiyle birlikte ülke sınırlarının ötesine taşınan yatırımlar artış göstermekte, bununla birlikte ticaret gelişmekte ve sermaye piyasaları ülke sınırlarının dışına çıkmaktadır. Ülkelerin sınırlarının aşılmasının doğal bir sonucu olarak piyasalara karşı güven ihtiyacı da hızla artış göstermektedir. İhtiyaç duyulan güveni oluşturmak için her ülkenin kendisine özgü ekonomik ve hukuki yapılarının farklılığını ortadan kaldırmak amacıyla denetimde standartlaşmaya gidildiği görülmektedir. Hem denetim faaliyetlerinin güvenilirliğinin sağlanması hem de denetimin ve denetçinin bağımsızlığının sağlanması için hazırlanan Uluslararası Denetim Standartları, denetim işletmeleri ve denetçilerin çalışmalarında ortak bir dil oluşturmuştur.

Ayrıca 2000’li yılların başında Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa’da yaşanan Enron, WorldCom, Parmalat gibi muhasebe skandalları ve bunların bir sonucu olarak Arthur Andersen gibi kaliteli denetim hizmeti verdiği kabul edilen bir işletmenin son bulması denetimde kalite tartışmalarına yol açtığı görülmüştür. Özellikle ABD’de gerçekleşen Enron skandalından sonra sermaye piyasalarına karşı güvensizlik meydana gelmiş ve bunun giderilmesi adına da Sarbanes Oxley Yasası çıkarılmıştır. Piyasalarda, bu skandalların neden olduğu finansal tablolara olan güvensizlik, finansal sistemin gözden geçirilmesini ve yenilenmesini zorunlu hale getirmiştir.

İşletme skandallarının arkasında yatan diğer nedenlerden birinde yönetimin kötü olduğu görüşü olmaktadır. Buda iyi bir kurumsal yönetim olması gerekliliğini ortaya koymuştur. Uluslararası alanda bu konu büyük bir önem kazanmış ve yatırım kararlarında, denetim kalitesinin olduğu kadar kurumsal yönetimin kalitesi de gözetilir hale gelmiştir. Yaşanan tüm bu muhasebe skandallarını önlemek amacıyla gerek devletler gerekse de işletme yöneticileri birtakım uygulamalara yer vermeye başlamışlardır. Devletler, denetim kalitesinin artmasına yönelik yasal düzenlemeler gerçekleştirip yürürlüğe koyarken, işletmeler de kurumsal yönetim uygulamalarını hayata geçirmeye çalışmışlardır.

Türkiye’de ise bu konu ile ilgili bazı düzenlemeler gerçekleştirilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulu kurumsal yönetimin; şeffaflık, hesap verilebilirlik, sorumluluk ve adillik gibi ilkelerden oluştuğunu ortaya koymuştur. Bu ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilen kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesine olumlu katkı sağlaması beklenmektedir. Şeffaflık ilkesine göre hazırlanan muhasebe kayıtlarının denetime olumlu katkı sağlaması ve hesap verilebilirlik ilkesi

gereği oluşabilecek hatalar karşısında sorumluluk sahibi bir yönetim anlayışı ile denetim kalitesini arttırması beklenmektedir. Kurumsal yönetim uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte denetim kalitesine olumlu katkı sağladığı da görülmektedir.

Bu bağlamda çalışmada, kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesine etkisini lojistik regresyon analizi kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Borsa İstanbul (BİST)’da yatırımcıların piyasada oluşan hareketleri takip edebilmeleri amacıyla oluşturulan BİST 100 Endeksinde yer alan işletmelerden elde edilen verilere 2012, 2013, 2014, 2015 ve 2016 yılı için ayrı ayrı lojistik regresyon analizi uygulanmıştır. Her yıl için uygun model oluşturularak sınıflandırma tablolarından elde edilen bilgilerle denetim kalitesini etkileyen en iyi modelde yer alan bağımsız değişkenler ve sınıflandırma yüzdeleri yorumlanmıştır.

1. Denetim Kalitesi ve Kurumsal Yönetim

Son yıllarda büyük yankı uyandıran olaylar hem işletmelerin yönetim anlayışında ki değişimin gerekliliğini hem de kaliteli denetim gereksinimini ortaya koymaya çalışmıştır.

Denetim kavramı dayandığı temel bakımından Latince “audire” kelimesinden gelmiş olup ‘dikkatlice dinlemek, işitmek’ anlamı taşımaktadır (Bozkurt, 1999: 17; Kurnaz ve Çetinoğlu, 2010: 11). Geniş olarak başka bir tanımda ise işletmelerde belirli hesap dönemlerindeki bilgilerin önceden tasarlanmış olan kriterler ile doğru olduğunu saptamak adına tarafsızlık ilkesine uygun bir biçimde kanıtların bir araya getirilmesi ve bunların değerlendirilerek bir rapor halinde ilgili-ilgi duyanlara sunulmasını sağlayan sistematik bir süreç olarak açıklanmıştır (Bakır, 2012: 1; Kurnaz, Kestane ve Kulak, 2019: 3035-3036).

Kalite, denetimin temeli, kalbi niteliğindedir (Göğer, 2006: 5). Denetimin kaliteli olması, denetçilerin ve denetim kuruluşlarının kendi bünyelerindeki iç süreçlerini belirli bir kalite düzeyi doğrultusunda, ulaşmak istedikleri sonuçları gerçekleştirebilecek ve bunu güvenilir kılacak bir sistemin bulunması anlamı taşımaktadır (Acar vd., 2011: 275; Gajevszky, 2014:5).

Denetim kalitesi hakkında en yaygın tanımlama DeAngelo tarafından 1981 yılında yapılmıştır. Bu tanımlamada denetim kalitesini “denetim sürecinde olan bir işletmenin, muhasebe sisteminde meydana gelen maddi hata, yanlışlık, eksiklik ya da düzensizlik gibi olayların açığa çıkartılmasıyla birlikte bunların olması gerekene uyumlu bir biçimde raporlanma olasılığıdır” şeklinde belirtmiştir (DeAngelo, 1981: 186).

Denetimin kalitesini etkileyen birçok etmen bulunmaktadır. Literatürde bağımsız denetimde kalite konusuna ilişkin olarak çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda hem denetim işletmeleri ve denetçiler hem de denetim hizmeti sonuçlarından yararlanan kişi ve kurumların bakış açısından, denetimin kalitesine etki gösteren birçok faktör bulunmaktadır (Kurnaz, Ercan ve Kestane, 2018: 153; Gör, 2016: 35; Terzi vd., 2014: 198). Bunlar; İşletme Kültürü, Denetim İşletmesinin Büyüklüğü, Denetim İşletmesinin Personel Kalitesi ve Tecrübesi, Denetim Süreci, Şeffaflık Raporu ve Denetim Raporu, Denetim Ücreti, Denetim İşletmesinin Müşteri İşletmeyle Çalışma Süresi, Denetim Dışı Hizmetler, Yasal Yapı, Kurumsal Yönetim, İç Denetim, İç Kontrol Sistemi, Etik Kuralları, Denetim Komitesi, Kalite Güvence Sistemi, Denetimde Kalite Kontrol Sistemi İlkeleridir.

Kurumsal yönetimin, net olarak ve açık bir biçimde tanımlamak mümkün olmamaktadır. Birçok kurum ve araştırmacı, kurumsal yönetim kavramına yönelik tanımlamada bulunmuştur (Kurnaz ve Kestane, 2016: 287). Her ne kadar bu tanımlamalar birbiri ile örtüşme göstermiş olsa da somut ve herkes tarafından genel kabul gören bir tanımlama için gelecekteki araştırmacılara yönelik bazı açık kapıların bırakıldığı düşünüle gelmektedir (Gürbüz ve Ergincan, 2004: 5).

Kurumsal yönetimin gelişmesine en büyük katkıyı sağlamış olan OECD tanımlamayı “işletmenin yönetim fonksiyonu, ortakları, yönetim kurulu ve diğer ilgili kişiler arasında gerçekleşen

ilişkileri içine alır. Ürün ve faktör piyasalarında ortaya çıkan rekabet seviyelerinden, makroekonomik politikalara kadar işletmelerin faaliyet yapılarını şekillendiren birçok kriterden oluşan, kapsamlı bir ekonomik yapının içerisinde bulunmaktadır. Kurumsal yönetimin sınırları, yasalara, düzenleyici kuruluşlara ve kurumsal etkenlere dayanır” şeklinde yapmıştır (OECD, 2004). Genel olarak kabul gören uluslararası kurumsal yönetim yaklaşımları bulunmaktadır. Bunlar; adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk kavramlarıdır. Bu kavramlar olmadan olmaz niteliğinde karşımıza çıkmaktadır (SPK, 2005:3).

2. Uygulama ve Bulgular

Kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesi üzerine etkisini ölçebilmek için Kamu Aydınlatma Platformu’nda bulunan BİST-100 işletmelerinin 2012-2016 yılları arasındaki verileri araştırılmıştır. Bu yıllar arasında yayımlanmış oldukları finansal tabloları, faaliyet raporları ve işletme bilgileri incelenmiştir. Bu verilere Kamu Aydınlatma Platformu ve işletmelerin özel internet adreslerinden ulaşılmıştır. Çalışmaya konu olan BİST-100 işletmeleri içerisinde bazılarının bilgilerindeki eksikliklerden dolayı dört adet işletme çalışmadan çıkartılmak zorunda kalmıştır.

Bu bağlamda Türkiye’de kurumsal yönetim anlayışını benimseyen bağımsız denetim işletmelerinin, gerçekleştirmiş oldukları denetimlerde kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesi üzerinde etkisinin olup olmadığının tespiti gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaca ulaşmak için aşağıda yer alan diğer bazı kriterlerde incelenmiştir. Bunlar; Bağımsız denetim işletmelerinin kurumsal yönetim uygulamalarını ne düzeyde gerçekleştirdikleri, Bağımsız denetim işletmelerinin yönetim kurulu yapıları, Bağımsız denetim işletmelerinin genel müdürleri ile yönetim kurulu başkanlarının aynı kişi olup olmadıkları, Bağımsız denetim işletmelerinin pay sahipleri biriminin bulunup bulunmadığı, Bağımsız denetim işletmelerinin kamuyu aydınlatma politikasının bulunup bulunmadığı, Bağımsız denetim işletmelerinin pay sahiplerinin haklarını koruyan bir politikaya sahip olup olmadığı, Bağımsız denetim işletmelerinin müşterilerinin kurumsal yönetim uygulamalarına sahip olup olmadığının incelenmesiyle birlikte bu kriterlere çözüm aranmıştır.

Çalışmaya konu olan BİST-100 işletmelerinin sektörel dağılımları Tablo 1.’de gösterilmiştir.

Tablo 1: İşletmelerin Sektörel Dağılımları

Sektörler	Sayı
Madencilik	5
İmalat Sanayii	37
Elektrik, Gaz ve Su	4
İnşaat ve Bayındırlık	2
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	8
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	4
Mali Kuruluşlar	31
Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	3
Teknoloji	2
Toplam	96

Çalışmada kullanılan değişkenler, çoğunlukla literatürde kurumsal yönetim uygulamalarıyla denetim kalitesi arasındaki ilişkinin açıklanmasında kullanılmıştır. Değişkenlerin tanımlamaları ve kısaltmaları tablo 2.’de yer almaktadır.

Tablo 2: Değişkenlerin Tanımlamaları ve Kısaltmaları

Değişkenlerin Tanımlamaları	Değişkenlerin Kısaltmaları
Denetim Kalitesi (Bağımlı Değişken)	DEKA
Yönetim Kurulundaki Bağımsız Üye Yüzdesi	YKBU
Yönetim Kurulundaki İcrada Görevli Olmayan Üye Yüzdesi	YKIY
CEO İkiligi	DUAL
Kurumsal Yatırımcı Yüzdesi	KUYY
Denetim Komitesinin Bulunup Bulunmaması	DEKO
Denetim Komitesinde İcrada Görevli Olmayan Üye Yüzdesi	DEKI
Denetim Komitesinde Meslek Mensubu Olanların Yüzdesi	DEKM
BİST'e Kayıtlı Olma Süresi	BİST
İşletme Büyüklüğü (Toplam Aktifin Doğal Logaritması)	BUYK
Finansal Kaldıraç (Toplam Borç / Toplam Varlık)	KALD
Karlılık Oranı (Net Kar / Toplam Varlık)	KARL

Tablo 2.'ye göre çalışmada bağımlı değişken olarak denetim kalitesi kullanılmıştır. BİST-100 işletmelerinde denetim kalitesi göstergesi olarak da işletmenin büyüklüğü esas alınmıştır. Big Four olarak bilinen dört büyük denetim işletmesi, KPMG, Ernst & Young, Deloitte Touche Tohmatsu, Price Waterhouse Coopers tarafından denetlenen işletmeler '1' değeri, diğer işletmeler ile gerçekleştirilen denetimler ise '0' değeri ile kodlanarak sayısallaştırılmıştır. Yönetim kurulundaki bağımsız üye değişkeni, BİST-100 işletmelerinin yönetim kurulların da yer alan bağımsız üyelerinin toplam üye içerisindeki yüzdesi hesaplanarak ifade dılmıştır. Yönetim kurulunda icrada görevli olmayan üye değişkeni, BİST-100 işletmelerinin yönetim kurullarında icrada görevli olmayan üyelerinin toplam üye içerisindeki yüzdesi hesaplanarak ifade edilmiştir. CEO ikiligi değişkeni, BİST-100 işletmelerinde genel müdür ile yönetim kurulu başkanının aynı kişi olup olmadığını temsil etmektedir. Çalışmada, genel müdür ile yönetim kurulu başkanı aynı kişi ise '1', aynı kişi değil ise '0' değeri kodlanarak sayısallaştırılmıştır. Kurumsal yatırımcı değişkeni, BİST-100 işletmelerinin sermaye paylarında kurumsal işletmelerin sahip oldukları payları temsil etmektedir. Bu paylar yüzdelik olarak ifade edilmiştir. Denetim komitesi değişkeni, BİST-100 işletmelerinde denetim komitesinin olup olmadığını temsil etmektedir. Denetim komitesi bulunuyorsa 1, bulunmuyorsa 0 değeri kodlanarak sayısallaştırılmıştır. Denetim komitesinde icrada görevli olmayan üye değişkeni, BİST-100 işletmelerinde denetim komitesinin bulunması durumunda komite üyelerinin icrada görevli olmayan üyelerinin toplam üyeler içerisindeki yüzdesini ifade etmektedir. Denetim komisinde meslek mensubu olan üye değişkeni, BİST-100 işletmelerinde denetim komitesinin bulunması durumunda komite üyelerinin meslek mensubu olma durumunun toplam üye içerisindeki yüzdesini ifade etmektedir. Borsa İstanbul'a kayıtlı olma değişkeni; BİST-100 işletmelerinin borsaya kayıtlı oldukları süreyi temsil etmektedir. Her yıl için ayrı ayrı hesaplanarak değerlendirmeye alınmıştır. İşletme büyüklüğü değişkeni; BİST-100 işletmelerinin toplam varlıklarını ifade etmektedir. İşletmelerin toplam varlıkları büyük haneli sayılardan oluştuğu ve bu durumun analize dahil edilmesini zorlaştırdığı için işletmelerin toplam varlıklarının doğal logaritması alınarak çalışmaya dahil edilmiştir. Kaldıraç oranı değişkeni; BİST-100 işletmelerinin finansal tablolarından Toplam Borç / Toplam Varlık formülü ile elde edilen sonuçları temsil etmektedir. Karlılık oranı değişkeni; BİST-100 işletmelerinin finansal tablolarından Net Kar / Toplam Varlık formülü ile elde edilen sonuçları temsil etmektedir.

BİST-100 endeksinde faaliyet gösteren 96 işletmenin, kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesi üzerindeki ilişkiyi belirleyebilmek için 2012, 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarına ait alınan değişkenlerin ortalamaları Tablo 3.'te verilmiştir.

Tablo 3: BİST-100'deki İşletmelerin Beş Yıllık Verilerinin Ortalamaları

Değişkenler	2012	2013	2014	2015	2016
DEKA	61	65	78	76	79
YKBU	0,26	0,30	0,31	0,31	0,31
YKIY	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98
DUAL	0,04	0,05	0,05	0,05	0,04
KUYY	0,56	0,56	0,56	0,57	0,57
DEKO	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
DEKI	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
DEKM	0,06	0,06	0,06	0,07	0,09
BİST	17,18	17,18	17,18	17,18	17,18
BUYK	18,95	19,12	19,17	19,21	19,28
KALD	0,54	0,60	0,59	0,60	0,62
KARL	0,03	0,01	0,02	0,02	0,02

Tablo 3.'e göre BİST-100 de yer alan işletmelerde 2012-2016 yılları arasında kurumsal yönetim uygulamalarının yaygınlaştığı görülmektedir. Çalışmaya dahil edilen beş yıl içerisinde dört büyük denetim işletmesi ile denetimlerini gerçekleştiren işletmelerin sayısında yıldan yıla bir artış gözlemlenmektedir. Yönetim kurulu bağımsız üye oranında genel olarak bir artış bulunurken, işletmelerin sermaye yapısı içerisindeki kurumsal yatırımcı oranı da bir artış göstermektedir. Denetim komitesi ve icrada görevli olmayan denetim komitesi üye sayısı tüm işletmelerde tam anlamıyla mevcut bulunmaktadır. Ayrıca denetim komitesinde bulunan muhasebe veya denetim geçmişli olan üye sayılarının oranı da her geçen yıl artış göstermektedir.

Çalışmada, BİST-100'de bulunan işletmelerin kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesine etkisini belirleyebilmek için lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Lojistik regresyon analizinin tercih edilmesi bağımlı değişkenin kategorik olması ve işlem sürecinde normallik varsayımının aranmaması olmuştur.

Bazı çalışmalarda kullanılan değişkenler kategorik veya kesikli olarak elde edilebilmektedir. Ölçüm sonuçlarının bazıları ikili biçimde, bazıları üçlü biçim de, bazıları ise çok sınıflı kategorik veya sıralı ölçekli değerler olarak belirlenebilmektedir (Özdamar, 2004: s.589–590). Bağımlı değişken ikili değerler biçimde ölçüldüğü zaman, lojistik regresyon analizi süreç için tercih edilebilir ve sınıflandırma amacıyla düşünülebilir alternatif bir yaklaşım olabilmektedir. Lojistik regresyon, sınıflandırma amacıyla kullanılması düşünülen diğer tüm istatistiksel tekniklerin varsayımlarının sağlanmadığı durumlarda en güvenilir sağlıklı sonuçlar verebilmektedir. Bu varsayımlar sağlanmış olsa bile, çoğu araştırmacı doğrusal regresyon modeline benzerliğinden dolayı lojistik regresyon analizini tercih edebilmektedirler (Baş ve Çakmak, 2012: 67; Hair ve diğerleri, 1998: s.276).

2012 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Enter yöntemi kullanılarak istatistiksel olarak anlamlı tahmin gücü olan bağımsız değişkenler seçilmiştir. 2012 yılına ait verilerle yapılan lojistik regresyon analizine göre, model katsayılarının genel anlamlılık testi, modelin özeti ve modele ilişkin Hosmer ve Lemeshow Testi sonuçları Tablo 4.'de görüldüğü gibi belirlenmiştir.

Tablo 4. 2012 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

		Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi
Adım 1	Adım	19,213	9	0,023
	Blok	19,213	9	0,023
	Model	19,213	9	0,023
Adım 1	-2 LogLikelihood		Cox & Snell R ²	Nagelkerke R ²
	106,740 ^a		0,181	0,248
Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi		
11,459	8	0,177		

Modelin ki-kare değeri olan 19,213 ve anlam düzeyi 0.05'den küçük olduğu için belirlenen modelin katsayılarının anlamlı olduğuna karar verilir. Tahmin edilen 2012 yılına ait model genel olarak anlamlıdır. Modelde Cox & Snell R² istatistiği %18,1, Nagelkerke R² istatistiği ise % 24,8 olarak bulunmuştur. Bu oranlara göre denetim kalitesi ile bağımsız değişkenler ilişkilidir. Tablo 4'e göre 11,459 ki-kare değeriyle anlam düzeyinin 0,05'den büyük olmasıyla kurulan lojistik regresyon modelinin uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 5: 2012 Yılına Ait Modele İlişkin Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	Wald	S.D.	Anlam Düzeyi	Exp (B)	95% C.I.for EXP (B)	
							Alt Sınır	Üst Sınır
YKBU	5,226	2,594	4,059	1	0,044**	186,006	1,153	30012,533
YKIY	3,538	3,326	1,131	1	0,287	34,402	0,051	23327,922
DUAL	1,298	1,209	1,154	1	0,283	3,664	0,343	39,158
KUYY	2,593	0,943	7,562	1	0,006*	13,367	2,106	84,836
DEKM	0,395	1,494	0,070	1	0,792	0,674	0,036	12,594
BİST	0,043	0,028	2,307	1	0,129	1,044	0,988	1,104
BUYK	0,126	0,100	1,573	1	0,210	1,134	0,932	1,379
KALD	1,717	0,944	3,309	1	0,069***	5,569	0,875	35,422
KARL	5,309	3,217	2,723	1	0,099***	202,221	0,369	110803,068
SABİT	-11,03	4,843	5,188	1	0,023**	0,000		

* %1, ** %5, ***%10 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir.

Çalışmada 2012 yılına ait Tablo 5.'e göre kabul edilen model aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

$$DEKA_{(Denetim Kalitesi)} = -11,030 + 5,226YKBU_{(Yönetim Kurulu Bağımsız Üye)} + 2,593KUYY_{(Kurumsal Yatırımcı Yüzdesi)} + 1,717KALD_{(Kaldıraç Oranı)} + 5,309KARL_{(Karlılık Oranı)}$$

2013 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Enter yöntemi kullanılarak istatistiksel olarak anlamlı tahmin gücü olan bağımsız değişkenler seçilmiştir. 2013 yılına ait verilerle yapılan lojistik regresyon analizine göre, model katsayılarının genel anlamlılık testi, modelin özeti ve modele ilişkin Hosmer ve Lemeshow Testi sonuçları Tablo 6.'da görüldüğü gibi belirlenmiştir.

Tablo 6: 2013 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

		Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi
Adım 1	Adım	16,714	9	0,043
	Blok	16,714	9	0,043
	Model	16,714	9	0,043
Adım 1	-2 LogLikelihood	Cox & Snell R ²		Nagelkerke R ²
	104,063 ^a	0,160		0,223
Ki-Kare	Serbestlik Derecesi		Anlam Düzeyi	
6,444	8		0,598	

Modelin ki-kare değeri olan 16,714 ve anlam düzeyi 0.05’den küçük olduğu için belirlenen modelin katsayılarının anlamlı olduğuna karar verilir. Tahmin edilen 2013 yılına ait model genel olarak anlamlıdır. Modelde Cox & Snell R² istatistiği %16,0, Nagelkerke R² istatistiği ise % 22,3 olarak bulunmuştur. Bu oranlara göre denetim kalitesi ile bağımsız değişkenler ilişkilidir. Tablo 6’ya göre 6,444 ki-kare değeriyle anlam düzeyinin 0,05’den büyük olmasıyla kurulan lojistik regresyon modelinin uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 7: 2013 Yılına Ait Modele İlişkin Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	Wald	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi	Exp (B)	95% C.I.for EXP (B)	
							Alt Sınır	Üst Sınır
YKBU	-2,163	3,863	0,314	1	0,576	0,115	0,000	223,292
YKIY	0,712	2,939	0,059	1	0,809	2,038	0,006	646,473
DUAL	0,916	1,079	0,720	1	0,396	2,499	0,302	20,709
KUYY	2,506	0,950	6,953	1	0,008*	12,253	1,903	78,907
DEKM	0,353	1,770	0,040	1	0,842	1,423	0,044	45,698
BİST	0,044	0,028	2,503	1	0,114	1,045	0,990	1,104
BUYK	-0,141	0,107	1,718	1	0,190	0,869	0,704	1,072
KALD	1,323	1,127	1,380	1	0,240	3,756	0,413	34,177
KARL	2,388	3,269	0,534	1	0,465	10,890	0,018	6598,359
SABİT	-0,328	4,650	0,005	1	0,944	0,721		

* %1, ** %5, ***%10 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir.

Çalışmada 2013 yılına ait Tablo 7.’e göre kabul edilen model aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

$$DEKA_{(\text{Denetim Kalitesi})} = 2,506KUYY_{(\text{Kurumsal Yatırımcı Yüzdesi})}$$

2014 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Enter yöntemi kullanılarak istatistiksel olarak anlamlı tahmin gücü olan bağımsız değişkenler seçilmiştir. 2014 yılına ait verilerle yapılan lojistik regresyon analizine göre, model katsayılarının genel anlamlılık testi, modelin özeti ve modele ilişkin Hosmer ve Lemeshow Testi sonuçları Tablo 8.’de görüldüğü gibi belirlenmiştir.

Tablo 8: 2014 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

		Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi
Adım 1	Adım	40,589	9	0,000
	Blok	40,589	9	0,000
	Model	40,589	9	0,000
Adım 1	-2 LogLikelihood		Cox & Snell R ²	Nagelkerke R ²
	52,066 ^a		0,345	0,557
Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi		
1,492	8	0,993		

Modelin ki-kare değeri olan 40,589 ve anlam düzeyi 0.05'den küçük olduğu için belirlenen modelin katsayılarının anlamlı olduğuna karar verilir. Tahmin edilen 2014 yılına ait model genel olarak anlamlıdır. Modelde Cox & Snell R² istatistiği %34,5, Nagelkerke R² istatistiği ise %55,7 olarak bulunmuştur. Bu oranlara göre denetim kalitesi ile bağımsız değişkenler ilişkilidir. Tablo 8'e göre 1,492 ki-kare değeriyle anlam düzeyinin 0,05'den büyük olmasıyla kurulan lojistik regresyon modelinin uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 9: 2014 Yılına Ait Modele İlişkin Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	Wald	S.D.	Anlam Düzeyi	Exp (B)	95% C.I.for EXP (B)	
							Alt Sınır	Üst Sınır
YKBU	0,046	6,308	,000	1	0,994	1,047	0,00	245115,35
YKIY	-149,412	64970,169	,000	1	0,998	0,000	0,00	.
DUAL	0,382	1,458	,068	1	0,794	1,464	0,08	25,50
KUYY	6,497	1,608	16,326	1	0,000*	663,315	28,37	15504,98
DEKM	0,555	2,254	,061	1	0,805	1,743	0,02	144,43
BİST	0,052	,048	1,182	1	0,277	1,053	0,95	1,15
BUYK	-0,363	,192	3,574	1	0,059***	0,696	0,47	1,01
KALD	4,327	1,756	6,073	1	0,014**	75,714	2,42	2364,21
KARL	8,051	6,172	1,702	1	0,192	3137,925	0,01	562233550,50
SABİT	151,151	64970,169	,000	1	0,998	4,404E		

* %1, ** %5, ***%10 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir.

Çalışmada 2014 yılına ait Tablo 9.'a göre kabul edilen model aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

$$DEKA_{(Denetim\ Kalitesi)} = 6,497KUYY_{(Kurumsal\ Yatırımcı\ Yüzdesi)} - 0,363BUYK_{(İşletme\ Büyüklüğü)} + 4,327KALD_{(Kaldıraç\ Oranı)}$$

2015 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Enter yöntemi kullanılarak istatistiksel olarak anlamlı tahmin gücü olan bağımsız değişkenler seçilmiştir. 2015 yılına ait verilerle yapılan lojistik regresyon analizine göre, model katsayılarının genel anlamlılık testi, modelin özeti ve modele ilişkin Hosmer ve Lemeshow Testi sonuçları Tablo 10.'da görüldüğü gibi belirlenmiştir.

Tablo 10: 2015 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

		Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi
Adım 1	Adım	46,099	9	0,000
	Blok	46,099	9	0,000
	Model	46,099	9	0,000
Adım 1	-2 LogLikelihood	Cox & Snell R ²		Nagelkerke R ²
	52,155 ^a	0,381		0,595
Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi		
2,684	8	0,953		

Modelin ki-kare değeri olan 46,099 ve anlam düzeyi 0.05'den küçük olduğu için belirlenen modelin katsayılarının anlamlı olduğuna karar verilir. Tahmin edilen 2015 yılına ait model genel olarak anlamlıdır. Modelde Cox & Snell R² istatistiği %38,1, Nagelkerke R² istatistiği ise %59,5 olarak bulunmuştur. Bu oranlara göre denetim kalitesi ile bağımsız değişkenler ilişkilidir. Tablo 10'a göre 2,684 ki-kare değeriyle anlam düzeyinin 0,05'den büyük olmasıyla kurulan lojistik regresyon modelinin uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 11: 2015 Yılına Ait Modele İlişkin Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	Wald	S.D.	Anlam Düzeyi	Exp (B)	95% C.I.for EXP (B)	
							Alt Sınır	Üst Sınır
YKBU	-2,220	6,834	0,106	1	0,745	0,109	0,00	71185,056
YKIY	-133,49	58603,94	0,000	1	0,998	0,000	0,00	.
DUAL	0,924	1,417	0,425	1	0,515	2,519	0,15	40,531
KUYY	6,475	1,601	16,360	1	0,000*	648,534	28,14	14945,313
DEKM	-0,394	2,048	0,037	1	0,848	0,674	0,01	37,344
BİST	0,054	0,045	1,445	1	0,229	1,056	0,96	1,153
BUYK	-0,315	0,172	3,365	1	0,067***	0,730	0,52	1,022
KALD	4,715	1,948	5,858	1	0,016**	111,664	2,45	5085,081
KARL	10,799	5,870	3,384	1	0,066***	48951,15	0,49	4856695339,30
SABİT	134,032	58603,94	0,000	1	0,998	1,620E		

* %1, ** %5, ***%10 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir.

Çalışmada 2015 yılına ait Tablo 11.'e göre kabul edilen model aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

$$DEKA_{\text{(Denetim Kalitesi)}} = 6,475KUYY_{\text{(Kurumsal Yatırımcı Yüzdesi)}} - 0,315BUYK_{\text{(İşletme Büyüklüğü)}} + 4,715KALD_{\text{(Kaldıraç Oranı)}} + 10,799KARL_{\text{(Karlılık Oranı)}}$$

2016 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Enter yöntemi kullanılarak istatistiksel olarak anlamlı tahmin gücü olan bağımsız değişkenler seçilmiştir. 2016 yılına ait verilerle yapılan lojistik regresyon analizine göre, model katsayılarının genel anlamlılık testi, modelin özeti ve modele ilişkin Hosmer ve Lemeshow Testi sonuçları Tablo 12.'de görüldüğü gibi belirlenmiştir.

Tablo 12: 2016 Yılına Ait Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

		Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi
Adım 1	Adım	61,129	9	0,000
	Blok	61,129	9	0,000
	Model	61,129	9	0,000
Adım 1	-2 LogLikelihood	Cox & Snell R ²		Nagelkerke R ²
		28,524 ^a	0,471	0,776
Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi		
0,871	8	0,999		

Modelin ki-kare değeri olan 61,129 ve anlam düzeyi 0.05'den küçük olduğu için belirlenen modelin katsayılarının anlamlı olduğuna karar verilir. Tahmin edilen 2016 yılına ait model genel olarak anlamlıdır. Modelde Cox & Snell R² istatistiği %47,1, Nagelkerke R² istatistiği ise %77,6 olarak bulunmuştur. Bu oranlara göre denetim kalitesi ile bağımsız değişkenler ilişkilidir. Tablo 12'ye göre 0,871 ki-kare değeriyle anlam düzeyinin 0,05'den büyük olmasıyla kurulan lojistik regresyon modelinin uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 13: 2016 Yılına Ait Modele İlişkin Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	Wald	S. D.	Anlam Düzeyi	Exp (B)	95% C.I.for EXP (B)	
							Alt Sınır	Üst Sınır
YKBU	8,886	9,175	0,938	1	0,333	7231,357	0,00	466585053075,63
YKIY	-112,15	54837,68	0,000	1	0,998	0,000	0,00	.
DUAL	-0,729	3,247	0,050	1	0,822	0,483	0,00	280,14
KUYY	14,406	4,134	12,142	1	0,000*	1804337,57	546,05	5962138912,57
DEKM	6,094	2,911	4,381	1	0,036**	443,055	1,47	133252,05
BIST	0,126	0,078	2,594	1	0,107	1,134	0,97	1,32
BUYK	-0,0398	0,275	2,092	1	0,148	0,671	0,39	1,15
KALD	7,308	2,874	6,467	1	0,011**	1492,097	5,34	416743,15
KARL	-1,229	8,977	0,019	1	0,891	0,292	0,00	12811657,46
SABİT	107,17	54837,68	0,000	1	0,998	3,515E+		

* %1, ** %5, %10 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir.

Çalışmada 2016 yılına ait Tablo 13.'e göre kabul edilen model aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

$$DEKA_{\text{(Denetim Kalitesi)}} = 14,406KUYY_{\text{(Kurumsal Yatırımcı Yüzdesi)}} + 6,094DEKM_{\text{(Denetim Komitesi Meslek Mensubu)}} + 7,308KALD_{\text{(Kaldıraç Oranı)}}$$

Tablo 14: 2012-2013-2014-2015-2016 Yıllarına Ait Oluşturulan Modellere İlişkin Lojistik Regresyon Sınıflandırma Tablosu

Sınıflandırma Tablosu	Yıllara göre	Denetim Kalitesinin Bulunmaması	Denetim Kalitesinin Bulunması	Doğru Sınıflandırma Yüzdesi
Denetim Kalitesinin Bulunmaması	2012 Yılı	16	19	% 45,70
	2013 Yılı	13	18	% 41,90
	2014 Yılı	10	8	% 55,60
	2015 Yılı	11	9	% 55,00
	2016 Yılı	14	3	% 82,40
Denetim Kalitesinin Bulunması	2012 Yılı	5	56	% 91,80
	2013 Yılı	7	58	% 89,20
	2014 Yılı	4	74	% 94,90
	2015 Yılı	3	73	% 96,10
	2016 Yılı	2	77	% 97,50
Toplam Doğru Sınıflandırma Yüzdesi	2012 Yılı			% 75,00
	2013 Yılı			% 74,00
	2014 Yılı			% 87,50
	2015 Yılı			% 87,50
	2016 Yılı			% 94,80

Tablo14'e bakıldığında, 2012 yılında %75,00, 2013 yılında %74,00, 2014 yılında %87,50, 2015 yılında %87,50 ve 2016 yılında %94,80 olarak görülmüştür. Doğru sınıflandırma yüzdesinin son yılda en yüksek olması, yıllar içerisinde denetim kalitesinin daha iyi anlaşıldığını ve daha iyi bir sonuca ulaşıldığını ön plana çıkarmıştır. Ayrıca sınıflandırma oranının son yılda en yüksek seviyeye ulaşması, 2016 yılında oluşturulan modelin denetim kalitesini en iyi açıklayan yıl olduğunu da göstermiştir.

3. Sonuç ve Öneriler

Kurumsal yönetim ve denetim kalitesi kavramları, gerçekleşen skandallar ve küreselleşme sonucunda ortaya çıkan güven probleminden sonra Dünya'da ve Türkiye'de giderek önemli hale geldiği görülmektedir. Özellikle son yıllarda ise kurumsal yönetim ve denetim üzerine yeni düzenlemeler yapılmaktadır. Bu düzenlemeler daha çok güven oluşturmaya ve itibar korumaya yönelik olmakla birlikte bazı standartların da oluşmasını sağladığı görülmektedir.

Kurumsal yönetim gerek hissedarlar ile yürütülen ilişkilerde gerekse de faaliyetlerin her aşamasında; adillik, sorumluluk, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini gözetmektedir. Bu temel ilkeler, işletme faaliyetlerinin verimlilik ve etkililiğine, düzenlemelerdeki uyuma, güvenilir raporlamaya, hissedarların haklarının korunmasına hizmet etmektedir. Aynı şekilde denetim kalitesi, denetim hizmetinin gerçekleştirilmesi sonucunda denetim beklentilerinin isteğe uygunluk derecesidir. Denetim hizmetinden arzu edilen istek, denetim çalışmasının sonucunda ortaya çıkan sonucun doğru ve güvenilir olmasıdır. Kurumsal yönetimin etkili bir biçimde işleyebilmesi için denetim kalitesinin de büyük önem arz ettiği görülmektedir.

Çalışmada kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesi üzerine etkisi incelenmiştir. Değişkenler seçilirken ulaşılabilir olmasına da dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda, yönetim kurulu bağımsız üye yüzdesi, yönetim kurulunda icrada görevli olmayan üye yüzdesi, CEO ikiliği, kurumsal yatırımcı yüzdesi, denetim komitesi, icrada yer alamayan denetim komitesi üye yüzdesi, denetim komitesinde meslek mensubu olanların yüzdesi, BİST'e kayıtlı olma süresi, işletme büyüklüğü, finansal kaldıraç oranı ve karlılık oranı gibi hem literatür de yer alan değişkenler hem de literatürde yer almayan değişkenler tercih edilmiş ve denetim kalitesine etkisine bakılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, 2012 yılında işletmelerin sermayedarları içerisinde bulunan kurumsal işletmelerin, baskı içerisinde hissetmeyeceği borçlanma seviyelerini belirli düzeylerde tutarak işletme performansında gerçekleştirdikleri artışın ve verimli bir yönetim neticesinde gerçekleştirilen yatırım getirisinin denetim kalitesine etkisi tespit edilmiştir. 2013 yılında sadece işletmelerin sermayedarları içerisinde bulunan kurumsal işletmelerin denetim kalitesine etkisi tespit edilmiştir. 2014 yılında, piyasadaki değeri büyük olan işletmelerin hâlihazırdaki yatırımcıların güvenini kazanması ve işletmelerin baskı içerisinde hissetmeyeceği borçlanma seviyelerini belirli düzeylerde tutarak işletme performanslarındaki artışın ve işletmelerin sermayedarları içerisinde bulunan kurumsal işletmelerin denetim kalitesine etkisi tespit edilmiştir. 2015 yılında, piyasadaki değeri büyük olan işletmelerin hâlihazırdaki yatırımcıların güvenini kazanması ve işletmelerin baskı içerisinde hissetmeyeceği borçlanma seviyelerini belirli düzeylerde tutarak işletme performanslarındaki artışın, işletmelerin sermayedarları içerisinde bulunan kurumsal işletmelerin ve verimli bir yönetim neticesinde gerçekleştirilen yatırım getirisinin denetim kalitesine etkisi tespit edilmiştir. Son olarak, 2016 yılında, işletmelerin sermayedarları içerisinde bulunan kurumsal işletmelerin, baskı içerisinde hissetmeyeceği borçlanma seviyelerini belirli düzeylerde tutarak işletme performansında gerçekleştirdikleri artışın ve denetim komitesinde uzman kişilere yer verilmesinin denetim kalitesine etkisi tespit edilmiştir. Böylelikle 96 işletmenin her yıl denetim kalitesini açıklayan değişkenlerinin farklılaştığı da görülmektedir. Bütün yıllar içerisinde bağımsız değişkenlere bakıldığında, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi, CEO ikiliği, denetim komitesinin varlığı ve icrada görevli olmayan denetim komitesi üyesi ile denetim kalitesi arasında hiçbir yılda anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Çalışmaya konu olan kurumsal yönetim uygulamaları içerisinde ise kurumsal yatırımcıların ve finansal kaldırıcın denetim kalitesi üzerinde etkisi olan en önemli değişkenler olduğu belirlenmiştir.

Sınıflandırma tablolarının değerlendirilmesine bakıldığında, 2012 yılında %75, 2013 yılında %74, 2014 yılında %87,50, 2015 yılında %87,50 ve 2016 yılında %97,50 olarak görülmüştür. Doğru sınıflandırma yüzdesinin son yılda en yüksek olması, yıllar içerisinde denetim kalitesinin daha iyi anlaşıldığını ve daha iyi bir sonuca ulaşıldığını ön plana çıkarmıştır. Ayrıca sınıflandırma oranının son yılda en yüksek seviyeye ulaşması, 2016 yılında oluşturulan modelin denetim kalitesini en iyi açıklayan yıl olduğunu da göstermiştir.

Sonuç olarak kurumsal yönetim uygulamalarının her bir boyutu bir ya da daha fazla denetim kalitesi boyutunu etkileyerek denetim kalitesine olumlu katkı yapmaktadır. Yapılan analizler sonucunda kurumsal yönetim uygulamalarının artmasının denetim kalitesine olumlu katkı yaptığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle denetim işletmelerinin daha çok kurumsal yönetim uygulaması yürüterek daha kaliteli denetim faaliyetleri gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Çalışma analiz tekniğinin değiştirilmesiyle, verilerin güncel yıllar doğrultusunda tekrardan oluşturulmasıyla, denetim kalitesine etki gösterebilecek yeni bağımsız değişkenlerin ilave edilmesiyle, işletme sayılarının artırılması veya azaltılmasıyla (BIST-30, BIST-50 vb.), işletmelerin sektörel olarak ayrılmasıyla gerçekleştirmek daha sonrası için mümkün olabilecektir. Bu çalışmanın sonuçlarının Türkiye’de yapılacak olan gelecekteki benzer çalışmalar veya düzenleyici kurumlar açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Acar, D., Senal, S. ve Usul, H. (2011). Bağımsız denetim kalitesi: denetim işletmeleri üzerine bir araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (22): 273-306.
- Bakır, M. (2012), *Denetim ve Meslek Hukuku*. Trabzon: Murathan Yayınevi.

- Baş, M. ve Çakmak, Z. (2012). Gri ilişkisel analiz ve lojistik regresyon analizi ile işletmelerde finansal başarısızlığın belirlenmesi ve bir uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(3): 63-81.
- Bozkurt, N. (1999). *Muhasebe Denetimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- DeAngelo, L.E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of Accounting And Economist*, (3): 183-199.
- Gajevszky, A. (2014). Audit Quality and Corporate Governance: Evidence From The Bucharest Stock Exchange. *Journal Of Economic And Social Development*, 1(2): 1-11.
- Göğer, T. (2006). *Türkiye’de Bağımsız Denetim Uygulamalarında Bağımsız Denetim Kalitesini Belirleyen Etkenler ve Türkiye’deki Denetim Firmalarına Yönelik Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gör, Y. (2016). *Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Denetim Kalitesine Etkisi: Bağımsız Denetim İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Gürbüz, A. O. ve Ergincan, Y. (2004). *Kurumsal Yönetim: Türkiye’deki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Hair, J. F. Anderson, R. E. Tatham, R. L. ve Black, W. C. (1998). *Multivariate Data Analysis*, Upper Saddle River, N. J.: Prentice Hall, Fifth Edition, USA.
- Kurnaz, N. ve Çetinoğlu, T. (2010). *İç Denetim Güncel Yaklaşımlar*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kurnaz, N., Ercan, C. ve Kestane, A. (2018). Muhasebe bilgi kalitesi ekseninde iç denetim ve bilgi ifşası (whistleblowing) ilişkisi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1): 150-169.
- Kurnaz, N. ve Kestane, A. (2016). Kurumsal sürdürülebilirliğin ekonomik açıdan incelenmesi ve yatırımcı davranışları ilişkisi: BIST sürdürülebilirlik endeksinde bir uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 49: 278-303.
- Kurnaz, N., Kestane, A. ve Kulak, F.S. (2019). Kariyer seçiminde iç denetim mesleğine ilişkin algıların belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(43): 3034-3044.
- OECD, (2004), *Corporate Governance-A Survey Of OECD Countries*, Paris: OECD Yayınları.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile İstatistiksel Veri Analizi 1*, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- SPK (2005), *Kurumsal Yönetim İlkeleri*, Sermaye Piyasası Kurulu, Ankara.
- Terzi, S., Kıymetli Şen, İ. ve Solak, B. (2014). Kurumsal yönetim uygulamalarının denetim kalitesine etkisi: Borsa İstanbul’da ampirik bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(23): 191-206.